

رکود در جهان و ایران رکود جهانی و بازار سرمایه ایران

هر چند در شرایط تحریم در ایران زندگی می‌کنیم و مناسبات تجارت بین‌الملل کمتر به ایران مربوط می‌شود، با این همه امروز ما هم مثل بسیاری از کشورها می‌توانیم از رکود در سطح جهان نگران شویم و آثار آن را بر بازارهای خود ارزیابی کنیم. معمولا این رکود نخست آثار خود را بر بازار سرمایه نشان می‌دهد و آن‌گاه به بخش واقعی اقتصاد تسری می‌یابد.

ردیف	ابتدای سال ۲۰۰۸	ابتدای سال ۲۰۱۲	ابتدای سال ۲۰۲۰	ابتدای سال ۲۰۲۲	سال ۲۰۲۲ ماه مه
پول (M1) - میلیارد دلار (درصد تغییر نسبت به ابتدای سال ۲۰۰۸)	۱۳۷۷/۷ -	۲۲۰۱/۸ (۵۹ درصد افزایش)	۳۹۹۳/۶ (۱۸۹ درصد افزایش)	۲۰۵۸۲/۴ (۱۳۹۳ درصد افزایش)	۲۰۶۳۲/۹ (۱۳۹۷ درصد افزایش)
پول (M2) - میلیارد دلار (درصد تغییر نسبت به ابتدای سال ۲۰۰۸)	۷۵۰۵/۵ -	۹۷۳۳/۳ (۲۹ درصد افزایش)	۱۵۴۰۱/۸ (۱۰۵ درصد افزایش)	۲۱۶۵۹/۳ (۱۸۸ درصد افزایش)	۲۱۷۵۴/۲ (۱۸۹ درصد افزایش)
شاخص سهام داو جونز - واحد (درصد تغییر نسبت به ابتدای سال ۲۰۰۸)	۸۷۷۶/۳۹ -	۱۳۱۰۴/۱۴ (۴۹ درصد افزایش)	۳۰۶۰۶/۴۸ (۲۴۸ درصد افزایش)	۳۱۲۸۸/۲۱ (۲۵۶ درصد افزایش)	۳۲۹۹۰/۱۲ (۲۷۵ درصد افزایش)
شاخص S&P 500 - واحد (درصد تغییر نسبت به ابتدای سال ۲۰۰۸)	۱۳۷۸/۵۵ -	۱۳۱۲/۴۱ (۵ درصد کاهش)	۳۲۲۵/۵۲ (۱۳۴ درصد افزایش)	۴۵۱۵/۵۵ (۲۲۷ درصد افزایش)	۴۱۳۲/۱۵ (۱۹۹ درصد افزایش)
شاخص Case Shiller - واحد (درصد تغییر نسبت به ابتدای سال ۲۰۰۸)	۱۷۱/۰۷ -	۱۳۴/۱۶ (۲۲ درصد کاهش)	۲۱۲/۴۳ (۲۳ درصد افزایش)	۲۸۲/۰۶ (۶۴ درصد افزایش)	۲۹۴/۷۲ (۷۱ درصد افزایش)
نرخ تورم نقطه به نقطه - درصد (متوسط سالانه) سال ۲۰۲۲ تخمینی است)	۴/۳ (۳/۸)	۲/۹ (۲/۱)	۲/۵ (۱/۲)	۷/۵ (۸*)	۸/۶ (۸*)

منبع: به نقل از fred.stlouisfed.org

کند شدن اقتصاد جهان و در رأس آن به رکود رفتن اقتصاد چین، به همه اقتصادها و از جمله به اقتصاد ایران صدمه می‌زند، چرا که حیطة عمل آن بسیار گسترده است. رکود چین نخست بر بازار سرمایه آن کشور و در مرحله بعدی بر بخش واقعی اقتصاد آن کشور تاثیر عمیق دارد و از آن طریق به بازارهای سرمایه و بخش واقعی اقتصاد دنیا اثر می‌گذارد. رکود نسبی در چین با بحران مالی همراه شده و به احتمال زیاد به بحران بدهی‌های عمیقی می‌انجامد. در حال حاضر، برای سال ۲۰۲۲ این اقتصاد، نرخ رشد ۵/۵ درصد هدف‌گذاری شده و برای دستیابی به آن، دولت چین بسته‌های سرمایه‌گذاری حمایتی متعددی شکل داده است. با این همه، به نظر می‌رسد نرخ رشد چین در سال ۲۰۲۲ بیشتر به رقم ۴ درصد نزدیک خواهد بود.

دولت چین بسیار تلاش خواهد کرد که نرخ بیکاری را در سطح ۵ یا ۶ درصد نگاه دارد و دنیا هم باید به این موضوع امیدوار باشد، چرا که یک‌چهارم کل افزایش تولید ناخالص

داخلی دنیا در سال ۲۰۲۲ و ۴۰ درصد در سال‌های دورتر به رشد چین مربوط بوده است. بنابراین نگرانی از اینکه نرخ رشد چین به ۴ درصد کاهش یابد، تورم چین به ۵ درصد و نرخ بیکاری به ۱۰ درصد برسد، دنیا و حتی اقتصاد ایران را مضطرب می‌کند. کاهش رشد صادرات چین به نرخی تک‌رقمی و رکود شدید بازار املاک و مستغلات آن دلایل دیگری است که حتی دستیابی به نرخ رشد سالانه رسمی ۵/۵ درصدی اعلام شده برای سال جاری را دور از دسترس نشان می‌دهد.

رکود در اقتصاد چین تا حد بسیاری به سیاست کووید صفر در آن کشور برمی‌گردد که باعث اختلال در زنجیره تامین شده است. در عین حال عوامل دیگری همچون برخورد خاص سیاستگذار با اقتصاد و تاکید بیشتر بر اقتصاد دولتی در مقایسه با دوره‌های قبل، قیمت‌های بالاتر انرژی و فاصله گرفتن اقتصادهای دنیا از جمله چین از جهانی‌شدن، به نرخ رشد آن کشور صدمه زده است.

در کنار مشکل چین برای اقتصاد جهانی، مساله افزایش نرخ بهره در آمریکا، اروپا و بسیاری مناطق دیگر دنیا هم بوده است. افزایش نرخ بهره در مرحله اول بر بازار سرمایه دنیا و بعد از آن به شدت بر تجارت و تولید کالاها و خدمات در دنیا تاثیر می‌گذارد. بانک‌های مرکزی در همه جای دنیا از جمله چین به دلیل تحمل ناپذیر شدن نرخ تورم، به سیاست پولی افزایش نرخ بهره متمایل شده‌اند. افزایش نرخ بهره ابزار شناخته شده مقابله با تورم است و در عین حال اتخاذ این سیاست به معنای کند کردن اقتصاد است تا از طریق کاهش تقاضا، عرضه به تقاضا برسد. اگر این سیاست با شدت به اجرا درآید به رکود منجر می‌شود. نخستین آثار رکود، همان‌طور که امروز در سطح دنیا شاهد هستیم، کاهش قیمت سهام و راکد شدن معاملات در بازار مسکن و ساختمان است.

بررسی داده‌های مالی جدول گزارش از اقتصاد آمریکا(به مثابه نمونه‌ای از داده‌های مشابه در سایر اقتصادهای توسعه یافته) چرایی تورم و نکات جالب دیگری را در این کشورها توضیح می‌دهد:

• فدرال رزرو، بانک مرکزی آمریکا، بعد از بحران ۲۰۰۸، پول زیادی به داخل بازار سرازیر کرده است.

• برای مقابله با بحران کووید-۱۹، فدرال رزرو در ابعادی باورنکردنی خلق پول کرده است.

• با کنترل فدرال رزرو، اعتبار بانکی کمتری اعطا شده و رشد M2 از رشد M1 کمتر است.

• طی ۱۲ سال تا قبل از شیوع کرونا، کل رشد تولید ناخالص داخلی حدود ۲۰ درصد و رشد قیمت‌های خرده‌فروشی حدود ۲۳ درصد بوده است.

• طی ۱۲ سال تا قبل از شیوع کرونا، نرخ بهره پایه بسیار پایین بوده است.

• بعد از شروع کرونا و خلق پول پر قدرت بسیار توسط فدرال رزرو و اوج‌گیری نقدینگی در آن کشور، بار دیگر به وضوح اثبات شد که تورم همیشه و همه جا پدیده‌ای پولی است. تورم به این معناست که پول قدرت خرید خود را از دست می‌دهد، بنابراین پدیده‌ای پولی است.

• کاهش قیمت‌های سهام در ماه‌های اخیر در مقایسه با افزایش شدید آن در ۱۴ سال گذشته، بسیار ناچیز است.

• طی ۱۲ سال تا قبل از شیوع کرونا، قیمت واحدهای مسکونی در آمریکا افزایش یافته است؛ شاخص قیمت‌های املاک و مستغلات در ۱۴ سال اخیر تقریباً ۱/۷ برابر شده و رکود بازار املاک و مستغلات در یک سال اخیر (به جای کاهش قیمت‌ها مشابه با سهام) به دلیل چسبندگی قیمت‌ها در این بخش اقتصاد است.

ایران هم به عنوان کشوری در حال توسعه، با وجود ارتباط محدود با دنیا، از مشکلات کشورهای توسعه‌یافته‌تر متأثر می‌شود. رکود و کاهش تقاضا در چین و کند شدن اقتصادهای توسعه‌یافته‌تر جهان به ایران هم صدمه می‌زند.

یکی از آثار رکود در سطح جهان کاهش قیمت کالاهای اساسی (commodities) همچون سنگ آهن، فولاد، آلومینیوم، مس، روی و... خواهد بود؛ قابل پیش بینی است که قیمت کالاهای اساسی به متوسط های تاریخی خود، البته در سطح اندکی بالاتر، برگردد. کاهش قیمت کالاهای اساسی نخستین تاثیر رکود عمومی اقتصادهای دنیا بر اقتصاد ایران است. به همین دلیل، امروز می بینیم که با وجود تعدیل های شاخص در طول بیش از ۱۵ ماه، قیمت سهام در بازار سرمایه ایران - آن چنان که باید - در موقعیت افزایشی قرار نگرفته است. اینکه برون رفت از رکود فعلی جهانی و برگشت اقتصادهای جهان و چین به رونق چقدر طول خواهد کشید، طبعاً به عوامل متنوع بسیار وابسته است و ممکن است در کوتاه مدت ممکن نشود. با این همه، به دلیل گستردگی بازارهای مالی ایران از بازارهای جهان و تورم داخلی، دوره زمانی ضعف بازار سهام ایران ناشی از رکود جهانی و کاهش قیمت جهانی کالاهای اساسی طولانی نخواهد بود.

منبع:

<https://donya-e-eqtasad.com/%D8%A8%D8%AE%D8%B4-%D8%B3%D8%B1%D9%85%D9%82%D8%A7%D9%84%D9%87-28/3884665-%D8%B1%DA%A9%D9%88%D8%AF-%D8%AC%D9%87%D8%A7%D9%86%DB%8C-%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%A7%D8%B1-%D8%B3%D8%B1%D9%85%D8%A7%DB%8C%D9%87-%D8%A7%DB%8C%D8%B1%D8%A7%D9%86>